

Bản tin

NHẬT SẠN

GIỚI

Thuộc Dự án Giới & Truyền thông do CSAGA & Oxfam thực hiện

SỐ 36

**THÁNG
3/2013**

**Vai trò giới
trong những dịp Lễ, Tết**

Lời mở đầu

Thưa các nhà báo, các bạn đồng nghiệp!

Mời các bạn cùng du xuân đầu năm với chúng tôi qua một số nước trước khi trở lại với câu chuyện tại Việt Nam.

Những câu chuyện tại các quốc gia Trung Đông...

Ả Rập: Phụ nữ không được phép tự lái xe, thậm chí là xe đạp, và họ chỉ được ngồi xe của những người đàn ông thật thân thiết; muốn xuất ngoại phụ nữ phải có giấy phép của chồng.

Lebanon: Phụ nữ không được ly hôn trừ khi có người chứng kiến tận mắt họ bị chồng đánh.

Ai Cập: Khi người chồng muốn ly hôn với vợ thì chỉ việc tuyên bố bằng miệng, còn người vợ sẽ phải đối mặt với khó khăn về tài chính vì sẽ phải trả lại toàn bộ tài sản.

Afghanistan: Trẻ em gái phải rời khỏi trường học khi tới tuổi dậy thì.

Bahrain: Tòa án có thể tước đi quyền nuôi con của người phụ nữ vì những lý do chuyên quyền độc đoán.

Và tại Việt Nam...

Người phụ nữ đang được khoác lên mình những cái mác rất cao quý “người giữ lửa gia đình”, “dâu đảm”, “vợ hiền”, “giàu đức hy sinh”, “trung hậu, đảm đang”...

nhưng thực tế là...

Khiếp đảm nghĩ lại cảnh làm dâu ngày tết, Nỗi khổ ngày cận Tết của các nàng dâu Bắc lấy chồng miền Nam, Lấy chồng cận Tết và nỗi sợ của nàng dâu, Nàng dâu Việt Nam quá khổ, Ngày Tết là nỗi khiếp vía của các nàng dâu...

Đó là một loạt các tin bài, vừa là tâm sự của những người trong cuộc, vừa là những phóng sự của các nhà báo sau dịp Tết cổ truyền của dân tộc. Và chắc hẳn các bạn đã đoán ra được câu chuyện chúng tôi muốn nói tới ở đây là gì. Đó chính là gánh nặng người phụ nữ phải chịu trong những ngày Tết do sự tồn tại của tư tưởng cũ. Vậy truyền thông đóng vai trò gì trong việc này? Với những chia sẻ trong bản tin kỳ này chúng tôi hy vọng sẽ là những điều hữu ích cho những nhà báo luôn cầm bút vì sự công bằng và tìm kiếm những điều tích cực cho xã hội.

**Trân trọng giới thiệu
Nhóm cán bộ CSAGA và Oxfam**

“Đừng làm việc nhà một mình nữa, phụ nữ ơi”

Sau khi tham dự talk show về chủ đề đàn ông và phụ nữ cùng chia sẻ việc nhà, thạc sĩ tâm lý Bùi Hồng Quân đưa rằng anh bận rộn hơn với những bức thư tâm sự từ các bà vợ. “Đừng làm việc nhà một mình nữa, phụ nữ ơi” là “khuyến cáo” của anh dành cho chị em.

Thạc sĩ tâm lý Bùi Hồng Quân, cố vấn khoa học, giảng viên cao cấp tại Trung tâm đào tạo và chăm sóc tinh thần Ý tưởng Việt cho rằng, có lẽ những điều mà đạo diễn Lê Hoàng, nhà văn Trang Hạ và anh chia sẻ tại talk show “Mỗi tuần một chuyện – Đối thoại với Lê Hoàng” đã bắt trúng “mạch” của nhiều phụ nữ.

Chuyên gia tâm lý Bùi Hồng Quân đã chia sẻ đôi điều về chủ đề đang “nóng” này và đưa ra những lời khuyên thiết thực để chuyện làm việc nhà trở nên nhẹ nhàng hơn và là niềm vui của gia đình trong những ngày Tết.

Thạc sĩ tâm lý Bùi Hồng Quân.

- Một độc giả tên Thùy Dung gửi thư về chia sẻ: “Tết đến,

Thạc sĩ tâm lý Bùi Hồng Quân

việc nhà của tôi rất nhiều. Tôi đi làm về là phải tất tả tranh thủ dọn dẹp, hết phòng thờ đến phòng khách, hết phòng ngủ đến bếp, toilet... Tôi than mệt, nhờ chồng giúp thì anh nhăn mặt bảo: Em thuê người giúp việc theo giờ đi, có mấy việc của đàn bà mà cũng than gia tâm lý, anh nghĩ sao về chuyện này?

Câu chuyện của chị Dung không phải là tình trạng cá biệt. Thậm chí, tôi đã từng tiếp xúc với những “ca” khó

hơn, người vợ đến than thở rằng chồng về nhà nếu thấy cơm nước chưa xong, nhà cửa chưa gọn gàng còn quay sang... gây gỗ, quát tháo vợ, thay vì chung tay vào dọn dẹp, dù rằng vợ cũng đi làm giống hết như mình. Họ không nghĩ rằng, những việc nhỏ nhỏ đó có thể tạo ra sự ức chế ở người phụ nữ, khoảng cách và sự bất hòa giữa 2 vợ chồng. Điều đó lâu dần tạo ra hình mẫu không tốt cho các con...

- Anh từng chia sẻ trên talk

Hình ảnh bài **Vợ tôi - cô ấy là người đẹp nhất** trên mục **Tình yêu - Hôn nhân**, trang **afamily.vn**, ra ngày 18/10/2008

show “*Mỗi tuần một chuyện - Đối thoại với Lê Hoàng*” rằng để thay đổi tình trạng này cần phải có sự tham gia của cả đàn ông, phụ nữ?

Đúng vậy, đối với đàn ông, họ cần thay đổi suy nghĩ của

mình, gia đình là của chung, hạnh phúc là của chung nên không có lý do gì mà việc nhà lại dành riêng cho vợ. Còn phụ nữ cần bản lĩnh hơn, cần thay đổi suy nghĩ, xem việc nhà là việc chung, là trách nhiệm của cả hai chứ đừng

nghĩ đó là việc của mình và mình đang “nhờ” chồng “giúp”, chồng không giúp thì chỉ biết buồn, tủi thân. Đối với những bạn trẻ chuẩn bị kết hôn hay những đôi vợ chồng trẻ, các bạn hãy thảo luận một cách hết sức thẳng thắn, thành thật với nhau về vấn đề chia sẻ việc nhà để có sự thống nhất.

- Còn về phía “*đối tượng thứ 3*” là những người mẹ chồng trong gia đình thì sao, thưa anh?

Thực tế có nhiều anh chồng rất thương vợ, muốn chia sẻ với vợ việc nhà nhưng mẹ chồng lại cản. Rồi thì bạn bè “nói ra, nói vào”, thế là đành bỏ cuộc. Đây là một thực tế đáng suy nghĩ. “*Đối tượng thứ 3*” có khả năng ảnh hưởng đến chuyện chia sẻ việc nhà, tôi muốn nhắc tới chính là định kiến xã hội, quan niệm của mọi người xung quanh. Định kiến này giống như một thách thức, cản trở đàn ông chia sẻ việc nhà với vợ.

Tuy nhiên, khi mỗi cá nhân thay đổi quan niệm của mình thì chắc chắn cộng đồng sẽ có cách nhìn khác, đầy trân trọng với những người đàn ông biết chia sẻ việc nhà cùng vợ.

- Là một chuyện gia tâm lý, tiếp xúc với nhiều người và các hoạt động xã hội, anh thấy định kiến xã hội đã thay đổi thế nào trong việc kêu

gọi nam giới chia sẻ việc nhà cùng phụ nữ?

Thời gian gần đây, tôi để ý thấy trong cộng đồng đã có nhiều cuộc tranh luận thú vị, nhiều hoạt động kêu gọi chia sẻ gánh nặng việc nhà cùng phụ nữ. Chẳng hạn như cuộc tranh luận hấp dẫn giữa đạo diễn Lê Hoàng và nhà văn Trang Hạ vừa qua, rồi cuộc thi “Góp thêm tay, cùng giúp mẹ” để mọi người gửi hình ảnh cả nhà dọn dẹp về dự thi... Hoặç tôi thấy các website chỉ bạn những bí quyết làm đẹp tổ ấm một cách đơn giản, các ông, các anh có thể tham khảo, đó cũng là cách hay để tạo bất ngờ cho chị em.

Thực tế mà nói, cùng nhau chia sẻ việc nhà còn là cách để hâm nóng tình cảm, bồi đắp mối quan hệ vợ chồng, con cái từ đó tạo nền tảng cho hạnh phúc gia đình, hiểu như vậy thấy việc nhà có lợi quá đi chứ.

- Theo anh, các hoạt động của cộng đồng trong việc khuyến khích đàn ông chia sẻ việc nhà với vợ có tác dụng như thế nào?

Cá nhân tôi đánh giá, những chương trình, cuộc thi, website... như vậy đã cho thấy cộng đồng rất có trách nhiệm và quan tâm đến chủ đề này. Mỗi chương trình, mỗi

hình thức có những tiếng nói riêng, tác động đến một phạm vi riêng nhưng cùng hướng đến mục đích chung là sự bình đẳng trong đời sống vợ chồng, góp phần tạo dựng hạnh phúc gia đình Việt Nam. Đó là điều không chỉ cá nhân tôi mà chắc chắn rất nhiều người cùng mong mỏi.

Ngọc Bích

(Mục **Gia đình** trang **vnexpress**, ngày 18/01/2013)

Thời gian gần đây sau khi bài viết “Hãy trả lại đàn ông quyền rửa bát” của Lê Hoàng được đăng, một cuộc chiến truyền thông đã diễn ra với rất nhiều những quan điểm trái chiều của độc giả về việc “đàn ông rửa bát quét nhà”. Dù là quan điểm nào thì rõ ràng việc phân công lao động trong gia đình đã phải xem xét lại thay vì nghiêm nhiên cho rằng việc nhà là của phụ nữ. Cuộc trò chuyện trên đây với chuyên gia tâm lý Bùi Hồng Quân cho độc giả thấy việc dồn hết trách nhiệm việc nhà lên vai người phụ nữ sẽ gây ra những vất vả mệt nhọc, ảnh hưởng đến sức khỏe và tinh thần của họ.

NG NHỒM PHÓNG VIÊN

Hãy tiếp tục cùng chúng tôi quan sát những đoạn trích dưới đây. Bằng ống nhòm của một phóng viên mang nhạy cảm giới, các bạn cùng khám phá xem các đoạn trích này mang định kiến giới hay có tính nhạy cảm giới. Các bạn hãy quan sát thật kỹ vì định kiến giới và nhạy cảm giới có thể xuất hiện trong cách diễn đạt của cả đoạn, trong cách đặt tiêu đề của bài viết hay thậm chí chỉ trong một vài từ ngữ:

	Tít/ Từ ngữ/ Cách diễn đạt	Nhạy cảm giới	Định kiến giới
1	<p>Trích Cận tết rồi vợ ơi! đăng trên tạp chí Cha mẹ & con số 138, ra ngày 20/1/2013:</p> <p>Câu chuyện “vắt cổ chàay ra nước” của em nào có dừng lại ở mức đó đâu? Đã cận tết rồi mà em chẳng sắm sửa gì cho gia đình cả. Từ bánh mứt kẹo cho đến gạo nếp, măng khô... chẳng thấy em mua thứ gì.</p> <p>... Cận Tết rồi đó vợ ơi, em mau mau sắm sửa đi thôi!</p>		
2	<p>Trích Rửa bát không phải chức phận của đàn bà, mục Đời sống báo VNN ra ngày 10/1/2013:</p> <p>Vâng, còn riêng tôi, nay đã 78 tuổi, còn khá khoẻ mạnh, vợ tôi hằng ngày còn phải chạy chợ thêm vào thu nhập lương hưu ít ỏi của tôi, tôi vẫn rất lấy làm thú vị khi “vào bếp” và càng thú vị sau mỗi bữa ăn xong tôi nhẹ nhàng nói: “Nào, bà ơi, ăn xong chưa để tôi còn rửa bát!”. Thế là chúng tôi cùng cười, cả đến thẳng chất bốn đời của tôi cũng rũ ra mà cười !...</p>		
3	<p>Trích Văn phòng ngày giáp Tết, trang 9, tạp chí Gia đình trẻ số Tết (87):</p> <p>Hôm nay nhận email của Sếp thông báo về lương tháng 13 và tiền thưởng Tết giảm, không khí trong văn phòng vốn rộn ràng bỗng trở nên ảm đạm hẳn. “Hội phụ nữ” chúng tôi lập tức “họp kín” để lên kế hoạch chi tiêu cho dịp Tết. Thực ra, khoản tiền thưởng của chúng tôi còn là “kha khá” so với mặt bằng chung. Thế nhưng, mấy chị em vẫn đau đầu vì phải tính toán cắt phần này, giảm phần nọ để đảm bảo Tết trọn vẹn.</p>		
4	<p>Trích Mãi chơi Tết mẹ để con đói lả, mục Giáo dục, ngày 15/2/2013 của báo Gia đình Việt Nam tại địa chỉ giadinhvn.vn:</p> <p>Là một người ham chơi, ngày bình thường chị Nguyệt đã chảnh mắng việc nhà, chăm sóc con cái. Đến Tết, “cá tính” này của chị càng được phát huy tác dụng vì ông chồng khó tính mãi tiệc tùng, nhậu nhẹt nên không có thời gian giám sát, đốc thúc chị.</p> <p>Như chim sổ lồng, chị sống đúng với bản tính vô trách nhiệm của mình. Chồng vừa ra khỏi cửa, chị rước ngay mấy cô bạn tâm giao tới nhà đánh bài...</p> <p>Không đến mức mãi chơi giống chị Nguyệt, nhưng dịp Tết đến chị Phương cũng lơ là việc chăm sóc con cái. Vốn là doanh nhân thành đạt nên ngay từ mùng 1, khách khứa đã đến chật nhà. Từ họ hàng, đồng nghiệp, nhân viên, đối tác, ... ai cũng muốn nhân dịp Tết lấy lòng chị.</p> <p>Chồng chị vốn chỉ là nhân viên bình thường trong công ty nên anh thấy không thoải mái lắm với cảnh vợ được thiên hạ tung hô trên trời. Chính vì vậy, năm nào anh cũng “chuồn” từ sáng sớm để tránh mặt đồng nghiệp và cũng là để vợ thoải mái “chém gió”.</p>		

5 {

Trích **Anh Thư: Tết là dịp hâm nóng tình cảm**, trang 12, tạp chí **Gia đình trẻ** số Tết (87):

Mãi mê phát triển sự nghiệp như chị có lẽ việc chuẩn bị Tết sẽ phải giao hết cho người giúp việc?

6 {

Trích **Cái Tết đầu tiên của dâu trưởng**, trang 33, tạp chí **Cha mẹ & con** số 138, ra ngày 20/1/2013:

Cứ mỗi đoàn khách tới, tôi lại phải chuẩn bị dọn một mâm cỗ lên nhà trên; đoàn này chưa hết, đoàn khách khác lại tới. Tôi phải chạy đi chạy lại, hết đón khách, sắp mâm, lấy rượu tiếp thêm vào các mâm cơm rồi dọn dẹp, rửa bát đĩa mà chẳng kịp ăn hết một bát cơm nóng. Sáng ngày hôm sau cả người tôi đau ê ẩm, đôi chân mỏi nhừ, mặt mũi bơ phờ và chẳng thể cười thật tươi khi đi chúc Tết họ hàng...

7 {

Trích **Cho chàng ăn gì khi nhậu?** trang 79, tạp chí **Gia đình trẻ** số Tết (87):

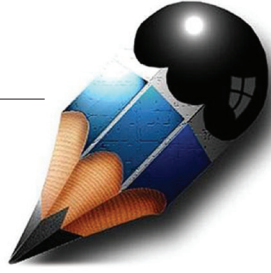
Tết nhất không tránh khỏi bia rượu. Hãy giúp chồng bù đắp lượng kẽm bị mất đi khi uống rượu bia bằng cách bổ sung thật nhiều thức ăn chứa kẽm và giúp tăng hấp thu kẽm.

8 {

Trích **Xuân ngọt ngày xa chồng**, trang 20, tạp chí **Gia đình trẻ** số Tết (87):

Chị đang vào vai một người phụ nữ có gia đình, phải biết vun vén một cái Tết thật thơm mát cho bản thân, và gia đình nhỏ của hai vợ chồng.

... Và giờ đây, chị tiếp nối theo chân mẹ. Dù chưa thể một sớm một chiều làm tốt như mẹ nhưng chị vẫn nhẫn nại học “cuốn, vun” cho mọi thứ tròn trịa.

MỘT SỐ CHIA SẺ VỀ CÁCH THỨC XÂY DỰNG TIN BÀI NHẠY CẢM GIỚI THÙ HÚT NGƯỜI ĐỌC

Đơn giản, súc tích, và hiệu quả đó là những điều chúng tôi nhận thấy trong những câu trả lời của nhà báo **Kim Ngân**. Đến với câu chuyện phóng viên số này, mời các bạn cùng tìm hiểu về công việc và quan điểm làm nghề của một phóng viên truyền hình thông qua những câu trả lời rất thẳng thắn và hữu ích của chị.

Nhóm bản tin: Xin chào chị! chắc hẳn rất nhiều người đã biết đến chị qua chương trình Người Xây Tổ Ấm, tuy nhiên đến với độc giả của Bản tin Nhật sạn Giới chị có thể giới thiệu rõ hơn về bản thân và công việc hiện tại của chị?

PV Kim Ngân: Tôi là phóng viên của VTV từ năm 2000 đến nay. Trước đây tôi công tác tại VTV3, hiện nay làm việc tại Trung tâm sản xuất phim truyền hình thuộc Đài truyền hình Việt Nam. Nếu như trước đây, công việc là thực hiện các phóng sự, các chương trình khác nhau, từ khâu lên kịch bản đến biên tập kiêm dẫn chương trình, thì với vị trí công tác hiện nay tôi bắt đầu làm quen với công việc biên tập phim và viết kịch bản phim truyền hình. Tôi có 2 con, con gái năm nay sẽ tốt nghiệp đại học tại Anh, và con trai năm nay sẽ kết thúc đại học năm thứ nhất tại Thụy Sĩ. Chồng tôi làm kinh doanh, anh ấy không thích công việc của vợ vì có quá nhiều phiền toái cho gia đình nhưng anh ấy ủng hộ vợ mọi nơi, mọi lúc và vô điều kiện. Theo anh ấy đó là bình đẳng giới.

Nhóm bản tin: Vâng, chị có một gia đình thật hạnh phúc, và quan trọng là được chồng mình ủng hộ dù công việc của chị có khiến anh ấy không thích, tuy nhiên chúng tôi nghĩ đó là sự tôn trọng giữa hai vợ chồng, một điều rất cần thiết trong cuộc sống mỗi gia đình. Được biết chị là một nhà báo rất tích cực, luôn đồng hành cùng những tổ chức như CSAGA hay Oxfam trong các chương trình truyền thông về bình đẳng giới, chị có thể chia sẻ với độc giả điều

Kim Ngân, phóng viên tại Đài Truyền hình Việt Nam.
(Ảnh do nhân vật cung cấp)

gì đã khiến chị dành nhiều sự quan tâm tới lĩnh vực này?

PV Kim Ngân: Những vấn đề như CSAGA hay Oxfam quan tâm đều rất hay, và nó vô cùng có ích cho Việt Nam, bởi tôi quan niệm rất nhiều điều đáng tiếc xảy ra trong cuộc sống của chúng ta, do chúng ta chưa quan tâm đúng mức tới vấn đề bình đẳng giới. Tôi là phóng viên, lại là nữ, nên các vấn đề về bình đẳng giới cũng thu hút nhiều hơn sự chú ý của tôi, và tôi nghĩ rằng khi nói các vấn đề giới của mình, tôi cũng như nhiều đồng nghiệp nữ có lợi thế hơn vì hiểu giới mình và nói được chính xác những mong muốn của giới mình.

Nhóm bản tin: *Vậy là một phóng viên nữ làm khá nhiều các chương trình có liên quan đến giới và bình đẳng giới, chị có thể cho biết quan niệm riêng của chị về bình đẳng giới?*

PV Kim Ngân: Quan niệm của tôi về bình đẳng giới có thể khiến nhiều người không hài lòng, bởi tôi nghĩ không thể cứ hô hào đàn ông làm việc nhà thay phụ nữ hoặc khuyến khích phụ nữ đi ra ngoài nhiều là bình đẳng giới. Đó chỉ là hình thức. Bình đẳng giới phải là những suy nghĩ rất sâu, rất tiến bộ có tự nhiên trong mỗi con người, mà không đợi ai nhắc nhở hay hô hào. Tôi thích những người đàn ông kiếm tiền giỏi nhưng không coi thường việc vợ chăm con hoặc không ngại đi chợ, vào bếp. Anh ta làm việc ấy vì từ bé anh ta thấy gương của bố như vậy, và mẹ anh ta cũng chăm ôm lầy tất cả việc nhà rồi kêu than mệt mỏi. Và tôi thích những người phụ nữ cực kỳ khéo léo với vương quốc nồi niêu xoong chảo của cô ấy nhưng cô ấy có thể ngồi vào bàn trà, nói được chuyện làm ăn, kinh tế, chính trị, văn hóa với chồng và có kiến thức dạy con. Phụ nữ đâu cần cứ phải ra ngoài thật nhiều mới là bình đẳng với đàn ông.

Nhóm bản tin: *Vâng, chúng tôi cũng đồng ý với chị rằng bình đẳng giới không phải là đảo ngược vai trò giới của đôi bên, mà đó là sự phân công vai trò một cách tự nhiên sao cho phù hợp nhất với năng lực, sức khỏe, điều kiện hoàn cảnh của mỗi giới. Người đàn ông có thể không làm việc nhà nếu việc anh ta kiếm tiền tốt hơn cho gia đình và người vợ có thể ở nhà nội trợ nếu chị ấy xem đó là niềm yêu thích, tuy nhiên cả hai đều hiểu rằng trách nhiệm kiếm tiền và nội trợ đều cần phải được xem trọng như nhau. Quay trở lại với công việc của chị, theo chị một chương trình truyền hình để có sự nhạy cảm giới cần đảm bảo điều gì?*

PV Kim Ngân: Nói những điều cần cho việc bình đẳng giới một cách chân thật, rõ ràng, xuất phát từ cuộc sống hướng tới con người chứ không phải là các chương trình làm định kỳ để hô hào, hình thức.

Nhóm bản tin: *Có nhà báo cho rằng khi viết bài mà luôn phải nhằm nhằm nghĩ đến việc làm sao để không có định kiến giới thì sẽ khiến sản phẩm mất đi tính sáng tạo, chị có kinh nghiệm gì để các sản phẩm của mình vẫn mang nhạy cảm giới mà tính sáng tạo không bị hạn chế?*

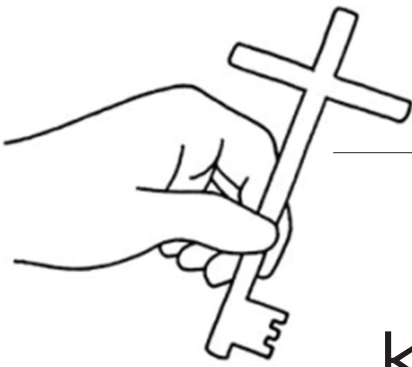
PV Kim Ngân: Tôi không nghĩ là các chương trình của tôi không mắc lỗi định kiến giới, theo kinh nghiệm, tôi cố gắng nói những điều mà khán giả quan tâm theo cách riêng của tôi, nhẹ nhàng, giản dị và cố gắng hướng tới những điều tốt đẹp hơn cho cả 2 giới. Tôi nghĩ, sự thật là cuộc sống và mục tiêu hướng tới cuộc sống tốt đẹp hơn của một nhà báo làm nên sự hấp dẫn cho mỗi tác phẩm truyền hình.

Nhóm bản tin: *Vâng, như vậy cũng có thể hiểu được là trước khi bắt tay sáng tác bất kỳ tác phẩm nào thì mục đích cho một cuộc sống tốt đẹp phải được đặt lên hàng đầu. Suy cho cùng bình đẳng giới cũng là vì một cuộc sống công bằng tốt đẹp cho cả hai giới, hướng tới tinh nhân văn, chân, thiện ở mỗi con người. Là một phóng viên lâu năm trong nghề, chị có thể chia sẻ thêm với những đồng nghiệp của mình bí quyết để có được sự nhạy cảm giới khi cho ra một sản phẩm truyền thông?*

PV Kim Ngân: Bí quyết của tôi rất đơn giản đó là trước khi làm bất cứ một chương trình nào, hãy tự xác định rõ nếu mình nói điều này, bằng cách này, bằng nhân vật này, vào thời điểm này thì người phụ nữ và người đàn ông và gia đình của họ sẽ có lợi gì?

Nhóm bản tin: *Vâng, thật đơn giản nhưng chúng tôi tin tưởng rằng khi trả lời những câu hỏi của chị nêu ra sẽ khiến người phóng viên có thời gian để cân nhắc kỹ hơn về sản phẩm của mình, điều đó sẽ hạn chế tối đa những định kiến gây trở ngại cho cả nam giới và phụ nữ. Rất cảm ơn chị đã chia sẻ với Bản tin Nhật Sạn Giới. Nhân dịp năm mới xin chúc chị sức khỏe, thành đạt và ngày càng cống hiến cho khán giả truyền hình nhiều chương trình đặc sắc hơn nữa.*

(Theo ghi chép của Nhóm bản tin)

CÁC YẾU TỐ

khi viết bài về chủ đề Lễ, Tết không gây định kiến đối với phụ nữ

Theo quy luật tự nhiên, mỗi năm Tết lại về, còn là dịp để những người cầm bút mặc sức sáng tạo, cũng vì mỗi năm lại đến một lần và ai ai cũng muốn viết về chủ đề này nên những sản phẩm dễ trở nên trùng lặp hoặc đi vào lối mòn, mà cụ thể là sự rập khuôn trong khuôn mẫu giới. Đơn cử như, ngày nay dù vai trò giới đã thay đổi khá nhiều nhưng các bài viết vẫn phản ánh theo một khuôn mẫu cũ, đó là người phụ nữ là những người gánh vác các công việc nội trợ trong nhà, chăm lo cho gia đình trong những ngày Lễ, Tết, hình ảnh người đàn ông rất ít xuất hiện hoặc nếu có thì thường trong vai những người hưởng thụ... Lối viết này góp phần khắc sâu định kiến giới, tạo thêm gánh nặng cho người phụ nữ. Vậy làm thế nào để có một sản phẩm hay mà vẫn thể hiện được sự nhạy cảm giới?

1. Cần thoát ra khỏi lối mòn: phụ nữ là người lo toan cho gia đình

Nếu nhìn nhận một cách khách quan ngày nay không hiếm những người đàn ông vừa kiếm tiền vừa chia sẻ việc nhà với vợ, và cũng không ít người chồng sẵn sàng chỉ ở nhà để lo toan gánh vác công việc gia đình, làm hậu phương vững chắc cho vợ. Dù vậy hình ảnh những người đàn ông này xuất hiện thật hiếm hoi trên truyền thông thay vào đó rất nhiều tác giả vẫn quen sử dụng hình ảnh người phụ nữ khi nhắc tới công việc gia đình. Với lối tư duy đó khi viết về những ngày Tết, những việc cần làm trong gia đình, theo một lẽ tự nhiên người viết bài sẽ lấy nhân vật đại diện là phụ nữ:

Trong bài *Tính toán chi tiêu Tết khi ngân sách gia đình eo hẹp* trong mục *Gia đình* trên trang

báo mạng **vnexpress** ra ngày 30/1/2013 tác giả đưa ra các nhân vật trong bài để minh họa cho việc tính toán chi tiêu những khoản mua sắm Tết cho gia đình, quà cáp... đều là các nhân vật nữ.

Hay trong bài *Đón Tết thời “bão”*, trang 19, tạp chí *Gia đình trẻ Tết* (số 87) có viết:

Sắm gì? Mua gì? Chi tiêu Tết ra sao là những câu hỏi luẩn quẩn trong đầu của nhiều bà nội trợ trong thời buổi khó khăn...

Tương tự như vậy thì bài *Tính kế tiết kiệm sau Tết*, mục *Gia đình* trên trang **vnexpress** ra ngày 28/2/2013, tác giả dùng toàn hình ảnh nữ làm nhân vật trong bài và sử dụng cụm từ “bà nội trợ”. Điều này mặc định bài viết chỉ dành cho người phụ nữ, các bà nội trợ gia đình, trong khi việc tiết kiệm chi tiêu hoàn toàn có thể ứng dụng cho cả nam giới, việc vun vén cho gia đình cũng thuộc trách nhiệm của cả nam giới:

Lập kế hoạch – ghi chép chi tiêu

Dường như đây là câu chuyện “khổ lắm biết rồi nói mãi” nhưng không phải bà nội trợ nào cũng dám tự tin khẳng định rằng mình rất nghiêm túc thực hiện việc này. Chị Thu Hường (chung cư Khang Gia, P11, Q Gò Vấp, TP. HCM) kể: “Hồi mới có gia đình riêng, tôi cũng tự nhắc nhở bản thân phải lập kế hoạch chi tiêu tỉ mỉ để chứng tỏ vai trò tay hòm chìa khóa của mình...”

2. Không sử dụng tranh ảnh minh họa chỉ có một giới

Hơn ai hết những nhà báo hiểu được sự tác động

của hình ảnh đối với ý thức của độc giả ra sao. Vì vậy việc lựa chọn hình ảnh minh họa cho bài viết vô cùng quan trọng, hình ảnh là sự bổ sung khiến bài viết trở nên sinh động hơn và được thể hiện một cách trọn vẹn. Và rất nhiều khi một bài báo không cần quá nhiều lời mà chỉ cần minh họa bằng hình ảnh. Dù trong trường hợp nào, định kiến giới sẽ ngày càng ăn sâu bám rễ nếu hầu hết các bài báo đều lựa chọn hình ảnh minh họa cho công việc thu dọn nhà cửa đón tết là những người phụ nữ.

Hình ảnh trong bài **12 Bí quyết dọn nhà đón Tết**, trang 22, tạp chí **Gia đình trẻ Tết** (số 87)

Đề phòng chấn thương lau dọn ngày Tết
Mady by kenh14.vn

Cuối năm, ai ai cũng dọn dẹp nhà cửa đón Tết. Nhưng nếu làm việc quá sức, không cẩn thận bạn sẽ rất dễ gặp tai nạn...

Bong gân, rách da

Nguyên nhân: Khi rửa nhà với xà phòng, mang giày cao hay dép trơn trượt...

Dùng oxy già hay thuốc sát khuẩn pha loãng rửa vết thương. Sau đó thấm khô vùng ấy bằng gạc vô khuẩn và băng lại. Nếu vết thương lớn, băng ép lại rồi đi khám bác sĩ ngay.

Gãy xương

Nguyên nhân: Sợ ý trong lúc dọn dẹp, ghế, thang bị gãy, bung vật quá nặng hay vật rơi trúng chân...

Đặt dọc vật nặng vào hai bên chi bị gãy, dùng băng thun y tế hay dây vải quấn cột hai thanh nẹp ép vào chi. Vận chuyển bệnh nhân nhẹ nhàng, tránh xô dịch chỗ chỉ đang nẹp.

Đau lưng sau khi vác nặng

Thường là do bung chậu cây sai tư thế. Tránh động tác khom lưng khi nhắc chậu. Với chậu cây lớn nên nhiều người khiêng cùng lúc.

Cách bung vật nặng đúng: Ôm chắc vật đó bằng hai tay, nhấc lên trong tư thế thẳng lưng, giữ vật sát vào bụng, ở mức ngang ngực – thắt lưng. Sau đó, bẻ vật với lưng thẳng.

Hình ảnh bài **Nguy hiểm dễ đến khi dọn nhà cửa đón Tết** trên mục **Kiến thức giới tính**, trang **kenh14.vn**, ra ngày 5/1/2013

Hình ảnh bài **Dọn nhà theo phong thủy để đón tài lộc trong năm mới** trong mục **Không gian sống**, trang hanhphucgiadinh.vn ra ngày 6/2/2013

3. Không chỉ có nam giới mới cần tới bí quyết để có những ngày Tết vui vẻ

Nói đến các cuộc nhậu đình đám ngày Tết chắc hẳn nhiều người sẽ chỉ nghĩ tới hình ảnh của nam giới, nhưng ngày nay phụ nữ cũng có cách thưởng thức Tết, cũng đã có rất nhiều những loại thức uống phù hợp dành cho phụ nữ. Vì vậy khi đăng những bài viết về bí quyết làm sao có những ngày Tết vui mà không bị ảnh hưởng bởi rượu bia, các tác giả nên để đại từ trung lập thay vì chỉ nhằm vào một đối tượng là nam giới.

Bài **Món ăn giải rượu trong ngày Tết**, mục **Sức khỏe** trên báo **Người lao động online** tại địa chỉ nld.com.vn, ra ngày 10/2/2010 có đoạn giới thiệu:

Với không ít quý ông, việc uống nhiều rượu trong các bữa tiệc, buổi họp mặt ngày Tết là chuyện khó tránh. Tình trạng quá chén không chỉ khiến bạn mệt mỏi, Xuân mới mất vui mà còn gây tác hại về lâu về dài...

Hay bài **Giúp quý ông hết “loạng choạng” ngày Tết**, mục **Sức khỏe** trên báo **Người lao động online** tại địa chỉ nld.com.vn, ra ngày 9/2/2013 thì ngay từ tiêu đề bài viết đã dành cho các “quý ông”. Các bài viết chỉ nhằm vào đối tượng nam giới xuất hiện bên cạnh những bài viết những người phụ nữ thu dọn nhà cửa sẽ hình thành và khắc sâu trong tư tưởng của người đọc rằng phụ nữ phải là người

gánh vác lo toan và đàn ông là người hưởng thụ, tạo nên định kiến bất công với cả hai giới.

Để công bằng hơn, bài viết ở trên có thể được đổi tên thành: **Giúp hết “loạng choạng” ngày Tết; hay Giúp quý ông, quý bà hết “loạng choạng” ngày Tết...**

4. Chú ý tới các tit của tin bài, các câu slogan của quảng cáo để tránh gây hiểu lầm

Lễ, Tết là dịp các nhà sản xuất tung ra chiến dịch quảng cáo cho sản phẩm. Trong một số của bản tin trước đây, sạn giới ở các chương trình quảng cáo đã được nêu ra. Nói đến những định kiến giới mà quảng cáo khắc họa thì có rất nhiều, hầu hết các sản phẩm trong bếp, trong gia đình được gắn với hình ảnh của người phụ nữ. Qua xem xét các quảng cáo cho dịp Tết 2013 nhóm bản tin nhận thấy clip quảng cáo của hãng nước tẩy rửa Sunlight dễ gây định kiến bằng câu slogan “Góp thêm tay, cùng giúp mẹ”. Xét về nội dung của quảng cáo thì có thể xem đây là một clip đã mang nét tiến bộ khi có hình ảnh người chồng tham gia và hô hào các con cùng dọn nhà với người vợ. Dù đã có sự chia sẻ như vậy nhưng cách sử dụng các từ như “giúp mẹ dọn nhà” hay “cùng giúp mẹ” ở slogan sẽ vẫn khiến người xem suy nghĩ rằng việc dọn nhà là việc của người mẹ, người phụ nữ trong gia đình. Hay như cùng thời điểm đó, cuộc thi ảnh “Góp thêm tay, cùng giúp mẹ” cũng được phát động trên trang web www.lamdeptoam.com. Nội dung của cuộc thi rất thú vị, những người tham gia sẽ gửi ảnh cả nhà chung sức dọn dẹp để đón năm mới, dù vậy tên của cuộc thi đã làm mất đi sự nhạy cảm giới một cách đáng tiếc. Người xây dựng chương trình có thể đặt cho cuộc thi bằng những cái tên khác vẫn quảng bá được sản phẩm mà không khắc sâu thêm định kiến giới với người phụ nữ trong những ngày Lễ trọng đại, ví dụ như: “Cả nhà cùng Sunlight đón Tết” hay “Cả nhà chung sức”...

Làm quảng cáo cũng được xem như xây dựng một sản phẩm truyền thông, vì vậy, người làm chương trình cũng cần có sự nhạy cảm giới. Để tránh khắc sâu thêm định kiến giới và gánh nặng cho phụ nữ trong những dịp Lễ, Tết, khi làm quảng cáo, nhất là những quảng cáo về các sản phẩm dành cho gia

đình, cho gian bếp, người làm chương trình cần lưu ý đến từng câu chữ, nội dung, hình ảnh và đặc biệt là các câu slogan sao cho chương trình vừa truyền đạt được tinh thần của nhà sản xuất mà vẫn thể hiện được sự nhạy cảm giới trong đó.

“Tự do ngôn luận: Trao tiếng nói và thời gian phát sóng công bằng cho cả nam và nữ, để hình ảnh đại diện của cả hai giới ở những vai trò khác nhau trong xã hội là bản chất thật của sự tự do trong thể hiện và ngôn luận”.

(Trích Tại sao Bình Đẳng Giới tạo ra những bài viết hay và giá trị kinh doanh cho truyền thông - “Sứ mệnh khả thi”: Một công cụ vận động truyền thông và giới)

Hình ảnh bài **Việc nhỏ mỗi ngày (P8): Giúp vợ làm việc nhà** trên mục **Tin tức xã hội**, trang **xahoi.com.vn**, ra ngày 20/06/2012

ĐÁP ÁN CHO MỤC “ÔNG NHÒM PHÒNG VIÊN”

Tít/ Từ ngữ/ Cách diễn đạt	Định kiến giới	Nhạy cảm giới	Phân tích
<p>1</p> <p>Trích Cận tết rồi vợ ơi! đăng trên tạp chí Cha mẹ & con số 138, ra ngày 20/1/2013:</p> <p><i>Câu chuyện “vắt cổ chày ra nước” của em nào có dừng lại ở mức đó đâu? <u>Đã cận tết rồi mà em chẳng sắm sửa gì cho gia đình cả. Từ bánh mứt kẹo cho đến gạo nếp, măng khô... chẳng thấy em mua thứ gì.</u></i></p> <p><i>... <u>Cận Tết rồi đó vợ ơi, em mau mau sắm sửa đi thôi!</u></i></p>	X	X	<p>Đây là một trích đoạn của một bài viết trong đó người chồng than thở về việc người vợ quá hà tiện mà không mua sắm gì cho dịp Tết. Cách kêu ca phàn nàn của anh chồng vô tình khiến người đọc hiểu rằng trách nhiệm mua sắm lo toan cho gia đình trong dịp lễ Tết là của phụ nữ, tăng thêm phần gánh nặng cho nữ giới.</p> <p>Để vẫn đảm bảo được mục đích của bài viết là phàn nàn về việc người vợ không chịu bỏ tiền ra chi tiêu, người viết bài có thể tách rời việc “tiết kiệm” của người vợ và công việc đi mua sắm, ví dụ như bằng cách thay đổi đại từ trong câu: <i>Cận Tết rồi đó vợ ơi, vợ chồng mình mau mau sắm sửa đi thôi!</i></p>
<p>2</p> <p>Trích Rửa bát không phải chức phận của đàn bà, mục Đời sống báo VNN ra ngày 10/1/2013:</p> <p><i>Vâng, còn riêng tôi, nay đã 78 tuổi, còn khá khoẻ mạnh, vợ tôi hằng ngày còn phải chạy chợ thêm vào thu nhập lương hưu ít ỏi của tôi, tôi vẫn rất lấy làm thú vị khi “vào bếp” và càng thú vị sau mỗi bữa ăn xong tôi nhẹ nhàng nói: “Nào, bà ơi, ăn xong chưa để tôi còn rửa bát!”. Thế là chúng tôi cùng cười, cả đến thẳng chắt bốn đời của tôi cũng rũ ra mà cười !...</i></p>		X	<p>Cả đoạn viết này của một người chồng lại cho thấy công việc nhà như rửa bát, quét nhà là một việc làm thú vị và rất tự nhiên đối với một người đàn ông. Những đoạn viết như vậy góp phần thay đổi định kiến với cả nam giới là “yếu đuối, nhu nhược” khi họ làm việc nhà và giảm bớt gánh nặng ở người phụ nữ.</p>

Tít/ Từ ngữ/ Cách diễn đạt	Định kiến giới	Nhạy cảm giới	Phân tích
<p>3 Trích Văn phòng ngày giáp Tết, trang 9, tạp chí Gia đình trẻ số Tết (87):</p> <p><i>Hôm nay nhận email của Sếp thông báo về lương tháng 13 và tiền thưởng Tết giảm, không khí trong văn phòng vốn rộn ràng bỗng trở nên ảm đạm hẳn. “Hội phụ nữ” chúng tôi lập tức “hop kín” để lên kế hoạch chi tiêu cho dịp Tết. Thực ra, khoản tiền thưởng của chúng tôi còn là “kha khá” so với mặt bằng chung. Thế nhưng, mấy chị em vẫn đau đầu vì phải tính toán cắt phần này, giảm phần no để đảm bảo Tết trọn vẹn.</i></p>	X	X	Có thể người viết bài hoàn toàn chỉ phản ánh thực tế, tuy nhiên việc nhấn mạnh bằng cách đưa vào dấu "" cụm từ hội phụ nữ là một ý công nhận rằng việc mua quà Tết, lo lắng chu toàn cho ngày Tết thuộc trách nhiệm người phụ nữ, hơn thế nữa họ phải biết khéo léo làm sao để Tết được trọn vẹn.
<p>4 Trích bài Mãi chơi Tết mẹ đẻ con đói lá, mục Giáo dục, ngày 15/2/2013 của báo Gia đình Việt Nam tại địa chỉ giadinhvn.vn:</p> <p><i>Là một người ham chơi, ngày bình thường chị Nguyệt đã chảnh mắng việc nhà, chăm sóc con cái. Đến Tết, “cá tính” này của chị càng được phát huy tác dụng vì ông chồng khó tính mãi tiếc từng, nhậu nhet nên không có thời gian giám sát, đốc thúc chị.</i></p> <p><i>Như chim sổ lồng, chị sống đúng với bản tính vô trách nhiệm của mình. Chồng vừa ra khỏi cửa, chị rước ngay mấy cô bạn tâm giao tới nhà đánh bài...</i></p> <p><i>Không đến mức mãi chơi giống chị Nguyệt, nhưng dịp Tết đến chị Phương cũng lo là việc chăm sóc con cái. Vốn là doanh nhân thành đạt nên ngay từ mùng 1, khách khứa đã đến chật nhà. Từ họ hàng, đồng nghiệp, nhân viên, đối tác, ... ai cũng muốn nhân dịp Tết lấy lòng chị.</i></p>	X	X	<p>Tiêu đề của bài viết đã quy ngay trách nhiệm cho người mẹ trong việc để con đói</p> <p>Bài viết phản ánh sự vô tâm của người mẹ mãi chơi để con bị đói, tuy nhiên cách diễn đạt của người viết dường như lại đổ lỗi hoàn toàn cho người phụ nữ. Qua cách viết này người đọc sẽ hiểu rằng chỉ có người vợ trong gia đình mới phải lo việc nhà và chăm sóc con cái còn người chồng thì được quyền giám sát đốc thúc và nhậu nhet.</p> <p>Ở ví dụ thứ 2 này, người viết tiếp tục phán xét và quy kết trách nhiệm nuôi dạy con cái thuộc về người phụ nữ.</p>

	Định kiến giới	Nhạy cảm giới	Phân tích
<p>4 { <u>Chồng chị vốn chỉ là nhân viên bình thường trong công ty nên anh thấy không thoải mái lắm với cảnh vợ được thiên hạ tung hô trên trời. Chính vì vậy, năm nào anh cũng “chuồn” từ sáng sớm để tránh mặt đồng nghiệp và cũng là để vợ thoải mái “chém gió”.</u></p>	X		<p>Ở đoạn trích này người viết không chỉ có định kiến với người phụ nữ mà còn cả với người nam giới khi đưa ra hai hình ảnh đối lập giữa một người chồng là “nhân viên bình thường” với một người vợ “được thiên hạ tung hô trên trời”. Lối viết này khiến xã hội càng thêm định kiến với người phụ nữ thành đạt, và coi thường những người đàn ông có vị trí thấp hơn vợ, gây hạn chế cho cả hai giới.</p>
<p>5 { Trích Anh Thư: Tết là dịp hâm nóng tình cảm, trang 12, tạp chí Gia đình trẻ số Tết (87): <u>Mãi mê phát triển sự nghiệp như chị có lẽ việc chuẩn bị Tết sẽ phải giao hết cho người giúp việc?</u></p>	X		<p>Cách đặt câu hỏi của người phỏng vấn dường như đang mặc định việc chuẩn bị Tết trong gia đình thuộc về trách nhiệm của người phụ nữ nhưng vì mãi mê công việc mà diễn viên Anh Thư phải giao lại cho người giúp việc. Nếu có sự nhạy cảm giới, người viết bài có thể đặt một câu hỏi khác mà vẫn tìm hiểu được thông tin nhưng không mang định kiến, ví dụ như “<i>Mãi mê phát triển sự nghiệp như vậy, gia đình chị sẽ chuẩn bị Tết như thế nào?</i>”.</p>
<p>6 { Trích Cái Tết đầu tiên của dâu trưởng, trang 33, tạp chí Cha mẹ & con số 138, ra ngày 20/1/2013: <u>Cứ mỗi đoàn khách tới, tôi lại phải chuẩn bị dọn một mâm cỗ lên nhà trên; đoàn này chưa hết, đoàn khách khác lại tới. Tôi phải chạy đi chạy lại, hết đón khách, sắp mâm, lấy rượu tiếp thêm vào các mâm cơm rồi dọn dẹp, rửa bát đĩa mà chẳng kịp ăn hết một bát cơm nóng. Sáng ngày hôm sau cả người tôi đau ê ẩm, đôi chân mỏi nhừ, mắt mũi bợn phờ và chẳng thể cười thật tươi khi đi chúc Tết họ hàng...</u></p>		X	<p>Đoạn trích không cần đề cập trực tiếp tới vấn đề giới nhưng cũng khiến người đọc nhận ra gánh nặng mà người phụ nữ đang phải chịu trong những ngày Tết khi ở vai trò là con dâu trưởng. Những tâm sự của người trong cuộc đã cho thấy nếu người phụ nữ tiếp tục phải gánh trách nhiệm chính trong những ngày lễ Tết thì sẽ ảnh hưởng rất nhiều tới sức khỏe cũng như mất đi quyền được thưởng thức những ngày Tết một cách trọn vẹn của họ.</p>

7

Tít/ Từ ngữ/ Cách diễn đạt	Định kiến giới	Nhạy cảm giới	Phân tích
<p>Trích Cho chàng ăn gì khi nhậu? trang 79, tạp chí Gia đình trẻ số Tết (87):</p> <p><u>Tết nhất không tránh khỏi bia rượu. Hãy giúp chồng bù đắp lương kềm bị mất đi khi uống rượu bia bằng cách bổ sung thật nhiều thức ăn chữa kềm và giúp tăng hấp thu kềm.</u></p>	X		<p>Khi nhắc tới công việc mua sắm, lo toan, nấu nướng, chăm sóc con cái trong dịp tết rất nhiều bài báo đã nói tới người phụ nữ. Còn hình ảnh người đàn ông xuất hiện trong dịp tết lại hiện ra là người hay nhậu nhẹt, say xỉn. Với sự xuất hiện như vậy thì bài viết này góp phần định hình cho người đọc về hình ảnh người phụ nữ phải có trách nhiệm lo toan gánh vác cho Tết chu đáo vẹn toàn còn người đàn ông thì được quyền hưởng thụ.</p>
<p>Trích Xuân ngọt ngày xa chồng, trang 20, tạp chí Gia đình trẻ số Tết (87):</p> <p><u>Chị đang vào vai một người phụ nữ có gia đình, phải biết vun vén một cái Tết thật tươm tất cho bản thân, và gia đình nhỏ của hai vợ chồng.</u></p> <p><u>... Và giờ đây, chị tiếp nối theo chân mẹ. Dù chưa thể một sớm một chiều làm tốt như mẹ nhưng chị vẫn nhấn nài học “cuốn, vun” cho mọi thứ tròn trịa.</u></p>	X	X	<p>Không khác các bài viết trên, cách diễn đạt trong đoạn trích này cũng cho thấy trách nhiệm của người phụ nữ có gia đình là phải biết vun vén cho ngày Tết. Điều này càng được khẳng định khi tác giả ví von bản thân nhân vật trong câu chuyện với người mẹ của chị cũng luôn cố gắng để làm tốt trách nhiệm đó.</p>

8

“

“Trong thế kỷ 19, thách thức chủ yếu là nạn nô lệ. Trong thế kỷ 20, đó là trận chiến chống lại chế độ độc tài. Chúng tôi tin tưởng rằng trong thế kỷ này thách thức to lớn nhất sẽ là cuộc chiến dành lại sự bình đẳng giới ở khắp nơi trên thế giới”

(Nicholas D. Kristof, trong cuốn Nửa bầu trời: Biến áp bức thành cơ hội cho phụ nữ toàn cầu)

”

Chịu trách nhiệm xuất bản: **Ths. Nguyễn Văn Anh**
Giám đốc CSAGA

Biên tập nội dung: **Bùi Thị Thanh Hòa**
Trưởng phòng tư vấn
Phạm Thị Phương Lê
Cán bộ về Giới

CƠ QUAN THỰC HIỆN:

Oxfam

22 Lê Đại Hành, Hà Nội, Việt Nam
Tel: (04) 3945 4448
Fax: (04) 3945 4449
Email: oxfamvietnam@oxfam.org.vn
Website: www.oxfam.org/vietnam
oxfamblogs.org/vietnam

Trung tâm Nghiên cứu và Ứng dụng Khoa học về Giới – Gia đình – Phụ nữ và Vị thành niên (CSAGA)

Nhà A9, Cốm Vòng, Dịch Vọng Hậu, Cầu Giấy, Hà Nội
Tel: (04).379.100.14 / (04) 3754.0421
Email: csaga@csaga.org.vn
Website: www.csaga.org.vn, www.thuviengbv.dovipnet.org.vn

BẢN TIN THUỘC DỰ ÁN GIỚI VÀ TRUYỀN THÔNG DO CSAGA VÀ OXFAM THỰC HIỆN